

Vii

LOP

NR. 4 - 2021 - ÅRGANG 76

Et aldersvennlig samfunn

Verdiskapende pensjonister

Mye aktivitet i lokallagene

Medlemsblad for Landsforbundet for offentlige pensjonister, LOP, som er landets eldste og nest største pensjonistorganisasjon.

LOP er uavhengig, partipolitisk og livssynsmessig nøytral.

Utkommer 4 ganger årlig
ISS 1890-3398
Opplag: 10.000

Frist for nr. 1 - 2022: 15. februar 2022

Signerte artikler står for skribentens egne meninger.
Ettertrykk tillatt med kildehenvisning.

Forsidebilde og illustrasjonsfoto: Bigstockphoto

INNHOOLD

Rapport fra sentralstyret	s. 5
Aldersvennlig samfunn	s. 6
Fører kortpolitikk	s. 9
Verdiskapende pensjonister	s. 10
En god kopp kaffe	s. 14
Nytt æresmedlem i LOP	s. 16
Lokallagssider	s. 18
Kryssord	s. 30

SEKRETARIAT

Postadresse:
Postboks 452 Sentrum, 0104 Oslo

Besøksadresse:
Øvre Vollgate 11, 0158 Oslo

Daglig leder: Wenche Sandlie
22 42 22 55
post@lop.no
www.lop.no
Kontortid: man–fre 09.00–15.00

SENTRALSTYRET

Styreleder
Rannveig Bærheim
48 14 67 37
ranveig.berheim@lyse.net

Nestleder:
Nils Mæhle
90 92 26 73
nils.mahle@outlook.com

Styremedlemmer:
Turid Mæhre Olsen
92 45 65 68
turid.arna.olsen@hotmail.com

Turid Schüller Sølland
95 96 08 07
tu.sc.so@gmail.com

Kjell Bugge
90 96 30 58
kjell.bugge@live.no

Jeanne Billehaug
95 20 60 26
jeanneb@online.no

Torhild Larsen
95 81 88 37
torhill2@online.no

Varamedlemmer:
Berit Lånke
91 84 59 95
berit.lanke@gmail.com

Ragna Berget Jørgensen
97 75 61 44
rbergetj@online.no

Gunnstein Emmerhoff
99 32 59 67
gunnstein.emmerhoff@lyse.net

Einar Størkersen
90 12 61 48
einar@storkersen.no

PENSJONSUTVALGET
Rannveig Bærheim (vikar)
48 14 67 37
ranveig.berheim@lyse.net

HELSE- OG VELFERDSUTVALGET

Jeanne Billehaug
95 20 60 26
jeanneb@online.no

KURS-KONTAKT-KONFERANSEUTVALGET

Turid Mæhre Olsen
924 56 568
turid.arna.olsen@hotmail.com

VERVEKOMITEEN

Nils Mæhle
90 92 26 73
nils.mahle@outlook.com

KOMITE FOR INFORMASJON OG OMDØMMEBYGGING

Torhild Larsen
95 81 88 37
torhill2@online.no

KOMITE FOR ELDRERÅDSARBEID

Rannveig Bærheim
48 14 67 37
ranveig.berheim@lyse.net

REDAKTØR

Margaretha Hamrin
mgh@hamrin.no

“IKKE MOBB SENIORENE”

Gode LOPère,

En kinesisk vismann sa følgende « Ikke døm et annet menneske før du har gått 1000 skritt i deres sko». Vi har en tendens til å dømme det vi ikke forstår og har grundig kjennskap til. Når vi hører at eldre på sykehjem og i omsorgsboliger blir trakassert av ansatte og medbeboere, er det grunn til å reagere.

Vi må være klar over at mange av de som lider i dag, også har et langt liv bak seg der de har møtt mye uforstand og vonde opplevelser. La oss sammen stå opp for de som er annerledes, og ikke dømme dem for den de er, og som de ikke har mulighet for å endre. Vi kan alle endre atferd i måten vi møter våre medmennesker på, slik at vi alle kan få en god og verdig alderdom. Vi må i så måte være gode forbilder for yngre generasjoner.

Sentralstyret har gått gjennom Hurdalsplattformen til den nye regjeringen. Det er mange gode intensjoner om hva de vil, men lite konkret i forhold til eldrepolitikk.

LOP vil fortsatt arbeide for;

- At vi skal ha en lønn det går an å leve av, og at underregulering av pensjonene må opphøre.
- At minstepensjonen må økes, men ikke ved at tjenestepensjonene avkortes for å få det til.
- At gifte og samboende ikke blir diskriminert ved at pensjonen deres avkortes.
- At tennene er en del av kroppen. og at sykdommer i tennene må behandles på lik linje med andre sykdommer og bli en del av NAV-systemet.
- At kvinnesykdommer blir prioritert, og at mammografiprogrammet fortsetter ut over 69 år.

- At eldre blir tatt med når beslutninger som angår dem blir tatt, i høyere grad enn i dag.

- At kommunene får styrket sin økonomi slik at det blir mulig å gjennomføre prosjektet «Leve hele livet» og gi dem mulighet til å skape et Aldersvennlig samfunn.

- At bemanningen i omsorgssektoren styrkes med flere hele stillinger og flere sykepleiere og helsefagarbeidere.

- At fastlegeordningen styrkes, og at eldre må prioriteres når fastlegene må regulere pasientlistene.

- Være en pådriver for at regjeringen følger opp stortingsvedtak, blant annet krav om legeattest for eldre sjåførere.

- Styrke kulturtilbudet til eldre, og at «Den kulturelle spaserstokken» får økte bevilgninger (100%).

- Hindre digitalt utenforskap, og gi tilstrekkelig hjelp til de som aldri kan bli digitale.

Våre medlemmer kan føle seg trygge på at LOP skal være en «vaktbikkje» som skal følge med på sentrale og regionale vedtak som angår eldre, svare på høringer og være lydhøre for innspill fra medlemmene.

Rannveig Bærheim
Leder i sentralstyret i LOP

LOP har hatt en politisk aktiv høst, og har levert flere høringsuttalelser både i forhold til pensjonsspørsmål og i forhold til helse og omsorg. LOP har blant annet sendt brev til politikerne om en fastlegeordning i krise, og om helseattest for eldre bilførere og manglende oppfølging av vedtak i Stortinget.-

Hurdalsplattforma er grundig gjennomgått av LOPs representanter fra sentralstyret og pensjonsutvalget, og her støtter jeg meg på LOPs sentralstyreleder som påpeker at våre medlemmer kan føle seg trygge på at LOP skal være en «vaktbikkje» når intensjonene i plattformen skal konkretiseres i tiltak for eldre. Og i desember måned blir første runde med LOPs krav til statsbudsjettet 2023 lagt frem.

Medlemskontingenten er LOPs viktigste inntektskilde. I tillegg er det i høst søkt om både momskompensasjon og statsstøtte.

Nå er snart 2021 over, og bra er det at 2022 står og venter på oss. LOP har allerede mye på agendaen for 2022. Det skal blant annet arrangeres landsomfattende kurs for tillitsvalgte i LOP sin organisasjon, og i lokallagene er det planlagt mange faglige, kulturelle og sosiale arrangement. I lokallagene er det også planlagt flere spennende turer i inn og utland.

I høst har LOP hatt en verveaksjon gående. Verveaksjonen har gitt nye medlemmer, spesielt i lokallag. Og det er bra, fordi lokallagene har hatt mindre tilsig med nye medlemmer under Koronanedstengingen av landet. Et LOP i vekst vil være et enda sterkere LOP, en enda sterkere organisasjon som kan kjempe for pensjonister generelt og trygdeoppgjør spesielt.

Velkommen til alle nye medlemmer. Ta gjerne kontakt med et lokallag. Kontaktinformasjon finnes bakerst i bladet.

Jeg ønsker alle en riktig god jul og et godt nytt år!

Wenche Sandlie
Daglig leder LOP

Rapport

frå sentralstyrets arbeid

Sentralstyret hadde møte i Oslo 26.-28.10. Dette vart ei storhending, første gongen det nye sentralstyret, valt januar 2021, møttest rundt same bordet. Før berre digitale møte.

Lops sentralstyre, fra venstre: Gunnstein Emmerhoff, Nils Mæhle, Torhild Larsen, Rannveig Bærheim, Einar Størkersen, Turid Sølland, Turid Mæhre Olsen, Ragna Berget Jørgensen, Kjell Bugge, Jeanne Billehaug og Berit Lånke.

Eg skal nemna nokre av sakene:

Statsbudsjettet 2022. Både framlegget frå Solberg-regjeringa og då det komande tillegget frå Støre-regjeringa. LOP vil m.a. ta opp spørsmål i tilknytning til eldre og tannhelse.

Statsbudsjettet 2023. Sentralstyret legg opp til eit omfattande arbeid, m.a. behandling på møte i sentralstyret 23.11. (digitalt). Arbeids- og sosialdepartement har invitert til første drøftingsmøte 13. desember 2021.

Hurdalsplattforma. Også den kjem igjen på møtet 23.11.

Helseattest for eldre bilførarar. Manglende oppfølging av vedtak i Stortinget. LOP skriv brev til

samferdsleminister Jon-Ivar Nygård og til Transport- og kommunikasjons-komiteén på Stortinget.

Fastlegordninga er i krise
LOP skriv brev til helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol og til Helse- og omsorgskomiteén på Stortinget, Helsedirektoratet og KS.

Møte med redaktøren
Sentralstyret hadde eit positivt møte med redaktøren i Vi i Lop, Margaretha Hamrin. Ho orienterte om arbeidet med bladet og svarte på spørsmål frå sentralstyret.

Nils Mæhle
Nestleiar i sentralstyret i LOP

Aldersvennlig samfunn

ET ANSVAR FOR OSS ALLE!

Å skape aldersvennlige samfunn burde ikke være et tema som bare seniorer er spesielt opptatt av. Dette vil snart bli høyaktuelt stoff for dagens 40 og 50-åringer, som vil bli del av en kraftig endring i befolknings sammensetningen.

Tekst: Margaretha Hamrin

Å runde 60, 70 eller 80 år gjør ikke folk til en homogen gruppe, like lite som 20- eller 30 åringer kan betraktes som en homogen gruppe mennesker med like behov. Erfaringer viser også at ulikhetene innad i gruppen «eldre» til og med kanskje er større enn forskjellene mellom «eldre» og andre grupper.

I år 2040 vil det være 469.000 som er over 80 år, i henhold til Statistisk sentralbyrås tall. Dette er mer enn en dobling fra dagens antall. Mer enn noen gang trenger vi et samfunn som tilrettelegger for at alle kan bidra, delta og få sin stemme hørt, uansett alder.

FAKTORER SOM PÅVIRKER UTVIKLINGEN

Forsker Trond Halvorsen fra SINTEF i Trondheim har i en kronikk poengtert at for Norge er kombinasjonen mellom økende levealder og en voksende befolkning en avgjørende faktor for at det blir stadig flere eldre.

Halvorsen påpekte at en oppfatning som synes utbredt, er at befolkningsaldringen i hovedsak skyldes at folk lever lengre enn før. Men dette er ikke riktig. Aldringen i befolkningen følger ikke samme hastighet som aldringen for individene.

Det er inn- og utvandring og fødsels- og dødsrater som fører til at befolkningen vår blir stadig eldre. Det er altså ikke «ett år av gangen» for den jevne nordmann som fører til det noen har valgt å kalle «eldrebølgen».

UNDERREPRESENTERT I MEDIA OG POLITIKK

En undersøkelse av alle store norske medier viste at færre enn to prosent av dem som uttaler seg i nyhetsmediene er over 67 år, samtidig som de utgjør syv-åtte ganger så stor andel av befolkningen. Denne undersøkelsen satte Knut Olav Åmås fokus på i Aftiposten, der han skriver: «Den eldre garden er friskere og lever lenger - likevel er eldre mennesker nesten borte fra medier, politikk og samfunnsliv».

De samme skjevhetene finner man i politikken, storting og regjering. Åmås skriver også: «Litt for ofte får jeg likevel følelsen av at det har utviklet seg en slags parallelle aldersvirkeligheter i Norge. Generasjonene møter hverandre sjeldnere, på færre steder».

SKULLE HATT 20 STORTINGSREPRESENTANTER OVER 70 ÅR

Hvis man teller eldre over 67 år utgjør disse ca. 850.000 nordmenn. Det representerer hele 20 prosent av den totale velgermassen, men på Stortinget er det kun tre representanter over 67 år, noe som kun utgjør 1,7 prosent av antallet stortingsrepresentanter. Enda skjevtere blir det om vi ser på representasjonen for de over 70 år. Rundt 12 prosent av befolkningen er eldre enn 70 år, og Stortinget skulle hatt 20 representanter over 70 år for å være representativt for befolkningen. Eneste representant over 70 år er nå Carl I. Hagen.

Fortsetter side 8 ►►►

“Selv om man har rundet et årstall, lever man varierte og sammensatte liv som alle andre grupper. Erfaringer viser også at ulikhetene innad i gruppen «eldre» til og med kanskje er større enn forskjellene mellom «eldre» og andre grupper.”

TIÅRET FOR SUNN ALDERDOM

FNs bærekraftsmål består av 17 ulike mål FN ønsker å oppnå innen 2030. Mål nummer tre er å sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.

Innen 2050 er det antatt at en av seks personer av verdens befolkning vil være eldre enn 65 år, det gjør at behovet for god helse blant eldre vil være avgjørende for å nå dette målet.

FN har erklært 2021-2030 for tiåret for sunn alderdom. Hovedmålene for denne satsningen er å:

- Rette oppmerksomhet mot eldre menneskers behov når det kommer til helse og hvordan eldre tar vare på egen helse og livskvalitet.
- Øke oppmerksomheten og takknemligheten mot helsefagarbeiderne som jobber for god helse blant eldre, da med spesielt fokus på sykepleiere.
- Forsøke å minske ulikhetene mellom helsen til de eldre som lever i utviklingsland kontra de som ikke gjør det, slik at alle eldre kan oppleve god helse og livskvalitet.

KORONAPANDEMIEN OG ALDERISME

De siste årene har vi fått ett nytt ord inn i vokabularet: Nettstedet Wikipedia definerer dette begrepet slik: Alderisme refererer til diskriminering av, og fordømmer mot, en aldersgruppe. Som begrep favner alderisme bredere enn det beslektede begrepet aldersdiskriminering, og fenomenet kan være både systematisk og «hverdagslig».

I en ny rapport fra WHO og FN kan vi lese at koronapandemien ikke bare har kostet mange eldre mennesker livet, men at den også har bidratt til økt aldersdiskriminering.

FRYKTEN FOR ALDRING?

Eldreombud Bente Lund Jacobsen har i en kronikk i VG tatt til orde for å kjempe mot alderismen og skape et samfunn der vi ikke diskriminerer folk etter alderen. For det er alderismen, ikke eldre, som er utdatert sier Jacobsen: «Kan hende er det frykten for vår egen aldring som gjør at vi tenker, føler og handler alderistisk. Slik kan alderismen ligne på mobbing der den som plager, egentlig er utrygg selv».

Tips til eldrerådsrepresentanter og andre engasjerte innbyggere:

Håndbok i aldersvennlig stedsutvikling

Håndboka finner du i PDF-form her: <https://www.aldersvennlig.no/ressurser/>

I 2019 laget Norske arkitekters landsforbund i samarbeid med SINTEF «Håndbok i aldersvennlig stedsutvikling» på oppdrag fra Helsedirektoratet.

Håndboken gir nyttige råd og praktiske tips til kommunene i arbeidet med å skape gode og aldersvennlige byer og tettsteder.

«Aldersvennlig stedsutvikling handler grunnleggende sett om å skape fysiske omgivelser som gjør det mulig for eldre å være aktive samfunnsdeltakere så lenge som mulig, også den dagen helsen begynner å skranke», står det å lese i boka.

«Når synet svekkes og beina ikke lenger bærer så langt blir man i økende grad avhengig av nærmiljøet. Det kan dreie seg om benker og god belysning, offentlige toalett, trygge gangveier til hverdagens gjøremål, kort vei til butikken og offentlige tjenester, tilrettelagte transportløsninger, brøyting og vintervedlikehold, parker og turveier som er lette å nå, eller sosiale møteplasser i lokalmiljøet.»

Arbeidet med å skape et aldersvennlig samfunn favner vidt og går på tvers av både fagfelt, sektorer og samfunnsinstitusjoner. I håndboka ønsker man å vise hva som er særlig viktige grep i et aldersvennlig samfunn, sett gjennom «planleggerbriller», og hvordan dette henger sammen med overordnede mål for by- og stedsutvikling.

Kilde: Aldring og helse

Henvendelse fra LOPs sentralstyre i førerkortsaken Helseattest for eldre bilførere -regjeringen har enda ikke fulgt opp vedtaket fra Stortinget

«Vi i LOP» har flere ganger tidligere referert fra den pågående saken om stortingsvedtak som gjelder helseattest for eldre bilførere, og hvordan Solberg-regjeringen nektet å følge opp Stortingets vedtak i denne saken. Nå har vi en ny regjering, og LOPs sentralstyre har sendt brev i denne saken til vår nye samferdselsminister Jon-Ivar Nygård.

LOPs sentralstyre har sendt følgende brev til samferdsleminister Jon-Ivar Nygård:

Helseattest for eldre bilførere. Manglende oppfølging av vedtak i Stortinget.

I februar 2021 vedtok Stortinget å be regjeringa oppheva kravet om helseattest for eldre bilførere. Stortinget vedtok 27. mai at dette skulle gjennomføres med verknad frå seinast 1. august.

I juli bestemte tidlegare samferdsleminister Knut Arild Hareide at kravet om helseattest ikkje skulle fjernast 1. august, og bad om ei utgreiing frå Statens vegvesen og Helsedirektoratet. Rapporten kom på bordet, og Hareide bestemte at kravet om helseattest skulle stå ved lag.

Landsforbundet for offentlege pensjonistar (LOP) er svært overraska over at statsråden ikkje følgde opp vedtak i Stortinget.

LOP ser den manglende oppfølginga som ei grov aldersdiskriminering. Vi vonar den nye statsråden vil retta opp dette mistaket. LOP stolar på at fastlegen gjer dei nødvendige tiltaka i forhold til eldre.

LOP vil vidare peika på at gjeldande regelvert vert praktisert ulikt i ulike delar av landet. Dette er spesielt uheldig i ei slik vanskeleg sak.

Eit tilsvarende brev går til Transport- og kommunikasjonskomiteén på Stortinget.

PENSJONISTER

NETTO UTGIFT

ELLER VERDISKAPING?

Det er viktig å erkjenne at pensjonister gjennom frivillig arbeid og innbetaling av skatter og avgifter i betydelig grad bidrar til verdiskaping i samfunnet. Sammen med ytelser til folketrygden og pensjonen som pensjonistene har innbetalt gjennom et langt arbeidsliv, har denne gruppen i sitt livsløp ikke vært en netto utgiftspost, snarere tvert imot.

Tekst: Sylvia Labugt, pensjonist

VELFERDSSTATEN NORGE

De fleste i Norge lever nært toppen når det gjelder levestandard. Etter andre verdenskrig har det jevnt og trutt vært arbeidet for å øke velferden i Norge, vi fikk det bedre etter hvert, og dagens pensjonister er den generasjonen som i stor grad har dratt dette lasset mot bedre levestandard. Vi startet i beskjedne kår (da man ikke kunne kjøpe frukt hele året), men vi hadde stort sett det vi trengte til livets opphold. Generasjonene etter oss har startet sine liv stadig høyere oppe på velstandskurven. Og nå er vi kommet dit hen at vi ikke bør øke det materielle forbruket ytterligere. Jordas ressurser kan ikke bære dette videre.

SAMFUNNETS HOLDNING TIL PENSJONISTENE

Så kan det stilles spørsmål ved om det er noen aldersgrupper som bør tåle en større reduksjon i sin levestandard. Her kryper det inn en fornemmelse av

at mange i Norges mener at dagens pensjonister er i overkant kravstore.

Det oppleves trist at politikere, særlig de unge og fremadstormende, ikke evner å se en samfunnsutvikling som strekker seg over mer enn kanskje en tiårsperiode, ikke evner å se utviklingen i et generasjonsperspektiv. Det er bedrøvelig at en del (unge) politikere helt uten nyanser og reservasjoner og med bred pensel fortsetter å tegne et bilde av en økonomisk krevende pensjonistgenerasjon og ikke minst hvor krevende det kommer til å bli. Over en 10 -årsperiode har pensjonistene blitt fortalt om og om igjen at vi er en økonomisk belastning for samfunnet og den arbeidsføre befolkning, - en tung byrde for Norge, og at det vil bli tyngre etter hvert som antallet eldre øker.

Noen har tillatt seg å hevde at vi 70 åringer er «gullgenerasjonen» som bare har opplevd oppgang i

“Det oppleves trist at politikere, særlig de unge og fremadstormende, ikke evner å se en samfunnsutvikling som strekker seg over mer enn kanskje en tiårsperiode, ikke evner å se utviklingen i et generasjonsperspektiv.”

levestandarden i vår tid på jorden (korrekt), og når vi ble pensjonister, drar vi stigen opp etter oss slik at den yngre generasjonen vil få en dramatisk og «ufortjent» nedgang i sin levestandard, (sist hørt i Debatten 14.09.21 av FpU –leder Andreas Brännström).

Den demografiske utviklingen i Vest-Europa er slik at det blir flere pensjonister i forhold til yrkesaktive innbyggere, og denne erkjennelsen var noe av bakkeppet da myndighetene utredet og iverksatte den store pensjonsreformen, for ca. 10 år siden. Det er også et faktum at levealderen øker, folk er friskere, og trygde- og pensjonsbudsjettet får derfor belastning over flere år enn hva tilfellet var i tidligere tider. Det var derfor på tide å stramme inn – samordne opparbeidet/innbetalt pensjon

og folketrygden. Men samordningen har som kjent gitt mange direkte urimelige utslag, og bestemmelsen om at pensjonen ikke skulle følge lønnsutviklingen i samfunnet for øvrig, ga over flere år en stadig reduksjon i pensjonen og dermed nedgang i kjøpekraft.

I dag er finansieringen av pensjonen basert på et «Pay-as-you-go» system, det vil si at det er de yrkesaktive som dekker utgiftene til dagens pensjonister. Imidlertid er det et faktum at dagens pensjonister har innbetalt svære beløp, som bare har gått inn i de årlige statsbudsjettene. Skatter og arbeidsgiveravgift ble betalt for å dekke folketrygden. Offentlig tilsatte har i tillegg også betalt inn til en pensjonskasse. De innbetalte beløpene gjennom vårt arbeidsliv, har dekket pensjonskostnadene med god

LOP HAR SAMARBEID MED:

- Norsk Sykepleierforbund
- Skolelederforbundet
- Meteorologisk Institutt
- Presteforeningen
- Norsk Radiografforbund

Fortsettelse fra side 11 ▶▶▶

margin. I tillegg er det slik at vi som var statlig tilsatt, måtte godta «dårlige» lønnsoppgjør, med forsikring om at vi skulle få en ualminnelig bra pensjon.

PENJONISTENES VERDISKAPING

Pensjonistorganisasjoner og enkeltstående individ har gjentatte ganger vist til at pensjonistenes deltakelse i samfunnet representerer milliardverdier. Ingen idrettslag, frivillige og veldedige organisasjoner ville være i stand til å drive sin virksomhet om det ikke hadde vært for gratisarbeidet fra pensjonistene. Likeledes ville mange familier hatt problemer i hverdagen om ikke besteforeldre og pensjonerte ektefeller kunne stille opp og gi (omsorgs)bistand av ulik art.

En rapport skrevet av NyAnalyse (på oppdrag fra Statens Seniorråd) beregner verdibidrag gjennom frivillige arbeid fra pensjonister, formelt og uformelt, til om lag 30 mrd. kr i 2020. Om offentlige budsjett skulle ivareta dette arbeidet, kan vi anta at det ville bli store debatter. I tillegg betalte seniorer, personer over 62 år, skatter og avgifter på om lag 120 mrd. kroner i 2016.

Verdiskapningen har trolig blitt betydelig større under corona-pandemien i og med at store grupper pensjonert helsepersonell har blitt kalt inn til tjeneste på sykehjem og i vaksinearbeidet. Disse har formodentlig fått sin velfortjente lønn etter pensjonisttariff.

BERGEN SENIORKONFERANSE 2021

Stener Kvinnsland og Nils Mæhle

Helsebyråd Beate Husa

Konferansen vart arrangert 20. oktober på Høgskulen på Vestlandet (HVL), og var eit samarbeid mellom Bergen kommune v/Eldrerådet og HVL. Det var to hovudtema på konferansen: 1. Eldrehelse og fagleg kompetanse. 2. Koronakrisa.

1. Professor Oddvar Førland, HVL, innleidde om behovet for slik kompetanse i kommunane. Rektor Margareth Hagen, UiB, og rektor Gunnar Yttri, HVL, fortalde om utdanningstilbod mm ved dei to institusjonane.

2. Kommisjonsleiar Stener Kvinnsland orienterte om den nasjonale evalueringa av koronakrisa. Siste del av denne økta galdt spørsmålet: Koronakrisa i Bergen.

Kva har me lært? Svare kom både frå dei i felten og politikarane, Hilde Onarheim, leiar i Utval for helse og sosial, og helsebyråd Beate Husa.

Bergen eldreråd har evaluert konferansen. Rådet er nøgd med innhald og gjennomføring, og merka seg spesielt svært aktive deltakarar i salen. Mange hadde viktige spørsmål til innleiarane.

Bergen seniorkonferanse 2022 vert arrangert 19. oktober, også den på Høgskulen på Vestlandet, studiestad Kronstad som i år.

Nils Mæhle

Et godt eksempel på: Digitalhjelp til eldre

har deltatt mellom 10-15 eldre hver gang. Valgfaget er på planen hver onsdag fra kl. 13-15.

Digitalhjelp gir muligheten for eldre til å lære seg forskjellige apper på telefonen; som blant annet Vipps, lage spillelister på Spotify, lese e-post og sende bilder på telefonen. Det har vært betydningsfullt at de unge lærer bort sin tekniske kunnskap til de eldre. Det som er en selvfølge for de unge, er oftest ikke en selvfølge for de eldre.

For eldre som har stasjonære datamaskiner, er det mulig for ungdommene å komme hjem for å hjelpe. I tillegg er det veldig lett å hjelpe dem med å holde kontakt med barnebarna. Hvis de ikke kan møtes ansikt til ansikt kan det være en god mulighet å snakke over internett. Når det kommer til hjemmehjelpstilbudet, kan ungdommene ta turen hjem til eldre som ikke kan møte opp fysisk.

Eldrerådet har også engasjert 5 voksne pensjonister som i sine tidligere jobber har brukt data, til å være "brobyggere" sammen med elevene.

Det er jo kjekt å oppleve hva som er mulig når et prosjekt realiseres!

DIGITALHJELP FOR ELDERE I RANDABERG KOMMUNE

Som eldrerådsrepresentant for LOP Rogaland Sør, har det vært interessant å se utviklingen av digitalhjelp til eldre som et fellesprosjekt mellom Eldrerådet og Harestad skole for ungdomstrinnet. For ungdommene på 10. klassetrinn har det betydd ekstra mye å hjelpe de eldre dette skoleåret.

Valgfaget "innsats for andre" handler om å bidra enten det er i nærmiljøet, nasjonalt eller internasjonalt. Det

Kjell Jerje Larsen

Utsatt: Kurs for tillitsvalgte i LOP

LOP hadde planlagt å igjen kunne holde kurs for tillitsvalgte i organisasjonen i februar 2022. Med økende Koronasmitte og nye tiltak må dette igjen utsettes. Kurset er derfor utsatt til våren 2022.

Vi håper at alt er kommet mer tilbake til normalen innen våren 2022, slik at vi kan få gjennomført et aktuelt og spennende program og hyggelig samvær for deltakerne.

EN GOD KOPP *KAFFE*

De fleste av oss kjenner til Asbjørnsen og Moe som på 1800-tallet reiste landet rundt og samlet eventyr og sagn. Mindre kjent er det at Peter Christen Asbjørnsen også var naturviter med stor interesse for å formidle de nye trendene fra Europa. En av disse trendene var kaffedrikking, noe som inntil da var et temmelig ukjent fenomen i Norge.

Tekst: Margaretha Hamrin

Å bytte ut sterkere drikk med kaffe hadde en positiv effekt på edruskapet: «Nu kand vore Hustruer og Døttre gjøre 10 Visiter en Eftermiddag og komme *gandske ædrue* tilbage».

LITT KAFFE-HISTORIE

Man tror at kaffens historie strekker seg helt tilbake til år 900, og at Jemen er landet der kaffe først ble tillaget og drukket. Men til Norge kom ikke kaffen før i 1840-årene. Kaffedrikking ble raskt populært, først hos overklassen, så hos resten av befolkningen. Og avholdsbevegelsen fikk stor drahjelp av kaffe og varm sjokolade som populære drikker. På slutten av 1800-tallet ble en av de første kafeene i Arendal stiftet med navnet "Arendals Nøgterheds Kaffehus".

TRUSSEL MOT FOLKEHELSEN

Men ikke alle var enige i at det var en bra ting at folk byttet ut brennevinet med kaffe. Mange leger mente at kaffe var en stor helsetrusel. Det rådet stor bekymring og usikkerhet angående kaffens virkninger. Blodmangel, dårlig appetitt, magekatarr, engelsk syke og forsinket legemsutvikling var noen av de antatte virkninger hos *kaffemisbrukerne*. Brigadelege H. Blich-Holst skrev i 1911 i Christianssands Tidende at nesten alle leger i Norge var enige om at kaffe gjorde mer skade på befolkningen i landet enn alkohol. Disse holdningene stammet antakeligvis fra det faktum at kaffe i Europeisk

tradisjon hadde blitt brukt som medisin. Man kunne kjøpe kaffebønner på apotekene, ved å koke opp kaffe fra disse skulle man få fram et velvirkende avføringsmiddel. Men man trodde også at kaffen førte til impotens hos menn, derfor ble kaffe spesielt anbefalt til presteskaper og munkes, som skulle leve i sølibat. Sakte men sikkert ble kaffen likevel mer og mer akseptert. Peter Christen Asbjørnsens kastet seg med liv og lyst inn i debatten, til forsvar for kaffe.

NY KUNNSKAP FORSVARER KAFFEN

I dag er de medisinske anbefalingene at seks kopper kaffe om dagen er helt greit for helsen vår. Nyere forskning har vist at kaffedrikking kan motvirke flere former for kreft, dette tilskrives antioksidanter som kaffedrikken har rikelige mengder av. For den som skal passe sitt kolesterolnivå er det best å drikke kaffe tilberedt på kaffetrakter eller filtrert manuelt fordi kaffe laget ved kokemetoden (uten filtrering), har vist seg å øke blodkolesterolet. Kaffe tilberedt i presskanne, inneholder også små mengder av fettstoffer som kan høyne blodkolesterolet.

JULEGAVETIPS TIL DEN SOM HAR ALT

JULEKAFFE

Lag din egen julekaffe, eller gi bort en liten kaffegave til noen du setter pris på.

Du trenger:

2,5 dl kaffe

1 ts kanel

1 ts malt kardemomme

½ ts malt muskatnøtt

½ ts malt nellik

Bland alt godt sammen og ha det i et tett glass eller krukke.

Kaffen både lukter og smaker av jul.

LOP ROGALAND SØR

ENDELIG SAMMEN IGJEN!

«Endelig sammen igjen!» «En befrielse etter koronatiden!» Slike kommentarer fra fremmøtte medlemmer inspirerer, og styret tar dem både til seg og med seg i videre arbeid.

Tekst: Kjell Terje Larsen

Björg Brekke Sørskog åpnet høstens første medlemsmøte 29. september og takket på vegne av styret den enkelte av de 88 fremmøtte for at de var her. Slikt fremmøte er ikke selvsagt etter alle avlysningene de siste 18 månedene!

Hovedforedraget hadde LOP som tema: «LOP - mer enn en sosial pensjonistforrening?»

Gunnstein Emmerhoff holdt et glimrende foredrag. LOP er både en «interesseklubb», en «koseklubb» og en fagforening, sa han, og understreket viktigheten av at LOP virkelig er alle tre på en gang! Han vektla blant annet LOPs innsats under siste trygdeoppgjør og viktigheten av arbeid i kommunale og fylkeskommunale elderråd. Til støtte for dette har LOP sentralt nå opprettet egen komite for elderrådsarbeid.

Gunnstein Emmerhoff: Engasjert foredragsholder.

Lokallaget Rogaland Sør støtter LOPs sentrale arbeid, men er også en viktig sosial arena med tilbud om medlemsmøter, kurs, bedriftsbesøk, reiser innen- og

utenlands og billettformidling til kulturelle arrangementer. Å profilere LOP er viktig! Snakk positivt om LOP! LOP må være på vakt! Ta vare på vår pensjon! var Gunnstein Emmerhoffs klare oppfordringer.

Det kulturelle innslaget var ved en av Stavangers gode visesangere: Johs Ringås. Han har gjort et dypdykk i sangskattene etter kallskapellan Jens Zetlitz (1761 – 1821). En flott underholdningsavdeling!

Etter en god matøkt med smørbrød, kaffe/te og wienerbrød, var det loddtrekning: Ved inngangen fikk alle fremmøtte utdelt et lodd. Gevinsten var et silketrykk, «Fremtid», donert av billedkunstneren Marit Eik. (Omtale, samt CV av Marit Eik ligger på <https://lop.no/lokallag/rogaland/sandnes-og-jeren>)

ÆRESMEDLEM

LOP Rogaland Sør har et medlem som i snart 20 år har vist ekstraordinær innsats i arbeid for LOP: Magne Helland. På medlemsmøtet 29. september ble han utnevnt til æresmedlem.

Magne Helland ble i 2009 valgt inn i lokallagsstyret, der han var fast medlem og kasserer frem til 2019. Da sa han seg villig til å stå som varamedlem et år for å være med og sikre kontinuitet.

I hele denne perioden var Magne Helland en pådriver for verving og god medlemspleie. Han hadde ansvar for medlemsregister, all post, utsending av kontingent, påmelding til- og gjennomføring av medlemsmøter. I tillegg var han, som medlem av reisekomiteen, ansvarlig for opplegg for medlemsreiser i inn- og utland, samt gjennomføring av turer.

I 2009 ble Magne Helland valgt inn i LOPs sentralstyre, og da landsmøtet i 2011 ble arrangert i Rogaland, hadde han en sentral rolle i arrangementet.

Æresmedlem Magne Helland fikk erkjentlighetsgave og blomster.

Johs Ringås synger viser av Jens Zetlitz.

I 2014 gikk Magne Helland ut av sentralstyret, men ble da valgt inn i kontrollkomiteen som han flere år ledet, inntil han gikk av i 2021.

Med sin innsats har Magne Helland gjennom alle disse årene vært en ressurs og en inspirasjonskilde.

Det var en stor glede for styret å utnevne Magne Helland til æresmedlem i LOP Rogaland Sør. Vi er Magne Helland STOR takk skyldig.

Vi gleder oss til kommende medlemsmøter!

Første høstmøte i Moss LOP

Det ble et besøk i Rygge kirke 30. august i anledning kirkens 900 års jubileum. Sokneprest Ingvild Osberg ønsket velkommen og vi startet besøket med å synge «kirken den er et gammelt hus» før hun gav oss en fin reise gjennom historien, utviklingen og restaureringen av kirken.

Det ble anledning til å vandre både ute og inne og stille spørsmål før vi dro videre til Rygge Museum hvor det ble servert kaffe og kringle i hyggelige omgivelser.

Leder Turid Nørving orienterte om høstens videre program og håpet at vi kunne starte med et medlemsmøte 20. september på Arena med tema «leve hele livet». Deretter avsluttet vi med sangen «lauvfallstid» og ønsket på gjensyn i september.

Ragnhild M. Monsen, referant

LOP Bergen og omland: ELVECRUISE PÅ SEINEN

Det var 17 spente pensjonister som møtte på Flesland 18. september for endelig å kunne reise til utlandet igjen. Fjorårets tur til Baskerland gikk i vasken grunnet koronaen. Innsjekkingen gikk langt tregere enn normalt bl.a. med kontroll av koronapass. Flyturen til Paris gikk greit, men vi måtte fylle ut skjema om at vi var friske før vi fikk innreise til Frankrike. I Paris ble vi møtt av turlederen fra turoperatøren Escape Travel, Halvor Tjønn – en kunnskapsrik historiker og pensjonert journalist fra Aftenposten.

Fra Speilsalen i Versailles. Legg spesielt merke til bruk av munnbind og hvor få turister det var.

Søndag 19. mars var vi på heldagstur, der vi først dro til Arromanches, en liten landsby ved strendene der ilandstigningen av de allierte styrkene på D-dagen fant sted. Der så vi en 3600 film om hendingene – en tankevekkende opplevelse. Deretter dro vi til en velstelt krigskirkegård i Bayeux med om lag 4.500 graver til soldatene etter krigshandlingene. Den ble holdt ved like av midler fra det britiske samveldet. Mange av gravene hadde et personlig ettermæle fra nærmeste familie. Ett av turens høydepunkter, Bayeuxteppet, finner man også i denne byen. Teppet var brodert med farget ull på lin i perioden 1066 til om lag 1080 og er fremstilt nærmest som en tegneserie. Det er 0,5 meter bredt og 70 meter langt og forteller historien om Wilhelm Erobrerens invasjon av England og slaget ved Hastings. Vi vandret langs teppet i kø – en helt fantastisk opplevelse.

Samme kveld startet elvecruiset opp Seinen. Vi var innom flere landsbyer og ikke minst byen Rouen, hovedstaden i Normandie, svært sentral under vikingtiden.

Hele gruppen på øvre dekket av elvebåten.

Etter en tre timers lang busstur fra Paris til Honfleur ved utløpet av Seinen, kom vi til elvebåten MS Renoir. Den var nyoppusset og holdt høy standard med plass til 105 passasjerer, men på grunn av koronaen var vi bare 40-50 gjester om bord. Sikkerheten var svært god – vi var nødt til å ha munnbind når vi beveget oss rundt på båten. Etter middag fikk vi et folkloreshow av en lokal gruppe kledd i eldre kostymer.

Halvor Tjønn hadde daglig en times historisk foredrag. De to første var om Normandie, Gange-Rolf (Rollo i Frankrike) og vikingene, det tredje om den franske revolusjonen og det siste om Frankrikes posisjon i verden i dag. Foredragene var svært engasjerende og godt pedagogisk fremstilt. På veien langs Seinen var vi ellers innom klosterruiner og et aktivt kloster.

Medlemsmøte i LOP Trondheim

Nærmere 80 medlemmer var samlet til medlemsmøte i banksalen 21. oktober.

Foruten lagssaker kåserte historikeren Terje Bratberg om forretningsmannen og investoren Adolf Øien. Han var en av flere dyktige forretningsmenn som har satt

Foto: Lillian Lilleløkken

store spor etter seg i Trønderhovedstaden, og byen nyter fortsatt fruktene av hans virksomhet og velgjørenhet.

Terje Bratberg greide med sin fantastiske formidlingsevne å gi oss et bilde av både av personen Adolf øyen og hans samtid.

Et høydepunkt var en guidet vandringstur i Rouen. Gamlebyen på nordsiden av Seinen er vel verd et besøk med mange kirker og andre bygg i gotisk stil. Også den gamle trebebyggelsen setter et flott preg på byen. Notre Dame de Rouen er en praktfull og mektig katedral. Her finner vi en replika av Gange-Rolf og sønnen Vilhelm Langsverd og en bit av leggbeinet til Olav den hellige. Olav Haraldson ble trolig døpt i den opprinnelige kirken her. Vi så også retterstedet der Jeanne d'Arc ble brent på bålet i 1431. Her ligger nå den moderne Jeanne d'Arc-kirken. På Seinen er det stor trafikk døgnet rundt med containerskip, tankskip, lektere og fritidsbåter langt inn i landet. Du må passere noen få sluser uten store nivåhevninger.

Typisk fortausrestaurant i Paris nær Invalidedomen. LOP-deltakere tar forfriskninger.

Vi hadde en halv dags utflukt til Versailles. Ennå var det relativt få turister i Frankrike grunnet koronaen. Tjønn sa han aldri hadde sett så få besøkende på slottet. Det var en behagelig og givende rundtur vi fikk på det enorme anlegget. Om kvelden fikk vi en fantastisk flott innseiling til et lysende Paris i mørket. Rundt midnatt blinket lysene på Eiffeltårnet - det var spektakulært! Siste dag hadde vi en flott guidet sightseeing i Paris. Om ettermiddagen valgte de fleste å vandre rundt i

Paris på egenhånd Elvecruise er en utmerket måte for oss godt voksne å få oppleve folk, kultur og natur på en enkel og behagelig måte. Hjemturen gikk greit med mellomlanding i Amsterdam selv om innsjekkingen på flyplassen i Paris gikk veldig tregt blant annet på grunn av koronaen.

Willy Jan Lønne, referent

LOP Sandefjord: Flott overnattingsstur til Hamar

Tur på Mjøsa med den gamle hjulbåten Skibladner.

Gjøvik gård som er museum idag. Klaveret er fra 1890-tallet.

11. august var 39 deltagere klare til busstur til Hamar fra Forsmann, med Dag Aasebø og en flott turbuss fra Teletur. Turen gikk på E-18 til toppen av Lierbakkene og videre på Ringeriksveien og Hadelandsveien til Gjøvik Gård som er bevart som museum og ligger midt i Gjøvik.

Vi ble møtt av en festlig og flink guide som viste oss rundt i det gamle våningshuset som var bygget i 1810 av Caspar Kauffelt som var grunnleggeren av Gjøvik Glassverk, som var den første store bedriften i industribyen Gjøvik.

Våningshuset var hvitkalket med bygdas største vinduer, og Kauffelt anla en park i tilknytning til gården, en park som i stor grad er bevart.

Gården ble solgt i 1860 til lensmann John Mjøen som senere overdro gården til sin datter Augusta og statsagronom Niels Hansen. Augusta ble tidlig kjent med Bjørnstjerne Bjørnson og de var en tid forlovet. De

giftet seg imidlertid på hver sin kant, men hadde i alle år et godt og nært forhold.

Guiden spilte et vakkert stykke av Edvard Grieg på klaveret fra 1890 som sto i stua. Deretter var det lunsj utendørs hos Den Gamle Nabo i fint sommervær.

Etter lunsjen var det samling på brygga, og tur på Mjøsa med den gamle hjulbåten Skibladner. Turen gikk først til Brumundal hvor vi fikk se verdens høyeste trebygg. Etter nærmere tre timer på Mjøsa la vi til brygga på Hamar med bussen videre til Scandic Hotel Hamar. Etter at alle var vel installert på sine rom, var det felles middag kl 19.00 på hotellet og hyggelig prat rundt bordene både under og etter middagen.

Etter frokost neste dag var det avreise til Domkirkeodden hvor tidligere Hamar Bispegård lå, idag som ruiner som kalles Storhamarlåven. Låven har en sammensatt historie. Fra 1153 til 1537 lå boligen og senere borgen til de katolske biskopene på Hamar her, Hamar bispegård.

Verdens høyeste trehus i Brumundal.

Det var flere hus som var omgitt av en høy mur slik at eiendommen utgjorde en borg. I 1567, under den nordiske sjuårskrig erobret svenskene borgen som ble plyndret og jevnet med jorden.

Samtidig under angrepene fra svenskene, tok det fyr i tretaket på domkirken i nærheten og domkirken brant ned.

Etter at kongen solgte eiendommen ble herregården Storhamar etablert her med en stor og moderne låve på en av landets største gårder.

Da gårdsdriften ble nedlagt i 1940 overtok Hedemarksmuseet eiendommen, og arkeologiske utgravninger pågikk i mer en 20 år. Utgravningen avdekket restene av middelalderborgen som hadde ligget gjemt og glemt i lange tider.

Etter utgravningene er det lagt et tak over låven tegnet av arkitekt Sverre Fehn som fikk i oppdrag å gjøre ruinene om til et moderne museum. Vi fikk en omvisning av en kunnskapsrik guide. Videre fikk vi omvisning på

Domkirkeodden i Hamar, ruinene etter domkirken.

domkirkeodden av ruinene etter domkirken som var innebygget i en stor glasskonstruksjon for å bevare ruinene.

Turen gikk videre med lunsj på «Kafe Åkerbæret», og deretter til Norsk utvandremuseum. Over 1 mill. menn og kvinner utvandret til USA mellom 1825 og 2000. Utvandringen hadde også en motstrøm i det så mange som ca. 1/4 del av alle som reiste ut, kom hjem tilslutt. Utstillingen viste bl.a. en kirke fra 1896 fra Minnesota, en skole og diverse andre bygninger som var flyttet fra USA til utvandrer-museet.

Turen gikk deretter hjemover med et kortvarig stopp underveis ved E18. Vi var hjemme i Sandefjord ca. kl.19.15 etter en flott og begivenhetsrik tur.

Formannen takket for at så mange hadde deltatt på turen og ønsket alle velkommen til senere møter og turer.

Knut Aaby, sekretær

Ingen eldreminister - foreløpig!

Det ble ingen eldreminister i landets nye Støre-regjering. Men med Odd Roger Enoksen (67 år) som statsråd har i alle fall gruppen 65 + en representant i regjeringen.

Eldreombud Bente Lund Jacobsen holder likevel fast på håpet om at en statsrådpost som eldreminister kan bli opprettet etter hvert. Eldrebefolkningen vokser, og eldrepolitikk vil kreve stadig mer oppmerksomhet. Det er et åpenbart behov for en eldreminister sier Jacobsen i en uttalelse.

LOP Vesterålen

REISTE TIL MARS

LOP Vesterålen hadde utflukt til Andøya 21. september 2021. Andøya er Norges 10. største øy og har enorme myrarealer, men også høye, taggete fjell. Øyas «hovedstad» Andenes er base for flyovervåkingen av våre havområder i nord. Flytting av basen til Evenes er fortsatt et kontroversielt nasjonalt politisk spørsmål.

Turen var lagt opp som en tur rundt øya. En av lagets medlemmer fra Andøya, Arild Dahle, var guide på turen. Han kan øya ut og inn og bidro med historier om steder og severdigheter til en svært vellykket tur.

Andøya har sitt romfartssenter, Andøya Space. Her har det siden 1962 blitt skutt opp forskningsraketter til utforskning av den polare atmosfæren i opp til høyde 2000 kilometer. Senteret samarbeider med mer enn 100 universiteter og institutter og starter nå en omfattende utbygging for mer satelittoppskyting. Norsk romsenter og Kongsberg Defence Systems eier senteret. Senteret var hovedmålet for vår utflukt. Senteret har et lærings- og opplevelsessenter Spaceship Aurora. Der tilbys «Reisen til Mars», en interaktiv romreise med VR-teknologi. Denne ville vi være med på. Vi ble delt inn

i mannskap på seks og seks og reiste etter tur. Hvert mannskapsmedlem fikk en opplæring om sine spesielle oppgaver før vi tok våre plasser i romskipet og dro av sted med drønnende rakettlyd. Spesielt oppholdet på Mars var spennende. Vi kjørte omkring med hver vår såkalte Rover og tok prøver av bakken før vi hastig måtte returnere til jorden grunnet truende sandstorm. Gøy for «gamle» jenter og gutter.

Etter utmerket lunsj i kantina på romsenteret dro vi videre til neste stopp, naturbutikken Alveland på Dverberg. Der produseres hjemmelagde natursåper basert på det beste naturen har å by på. Men der selges også svært mye annet spennende og kafeen hadde utmerkete kannelsnurrer og kaffe å by på. Virkelig et trivelig stopp før vi returnerte til Sortland der turen startet.

Slike utflukter er veldig sosiale, og stadig minnes man på hvor mye spennende som er å finne i relativt nære områder.

Alf Natland, leder LOP Vesterålen

LOP Indre Østfolds sommertur

Sommerens tur gikk til Bøensætre, en tidligere husmannsplass i Aremark. Stedet er rammen rundt 'Farmen' på TV 2 denne sesongen, og da vi var der, var innspillingen over. Eier og driver Hedda Kortnes viste oss rundt på idyllisk tun og i flott kjøkkenhage med all

slags spiselige vekster. Noe av dette ble til en lekket og velsmakende vegetarlunsj på tunet.

På hjemvei ble Strømsfoss Handel åpnet for oss, og mange benyttet sjansen til en kaffe og vaffel.

FN-SAMBANDETS 75-ÅRS JUBILEUM I NOBELS FREDSSENTER

Oslo lokallags Erlinda Munoz, daglig leder av EMINOL (europeiske minoriteter online) holdt er flott innlegg på FN-sambandets jubileumsmarkering. Hun kom til Norge som politisk flyktning fra Peru i 1992 og la vekt på hvor stor betydning praktiserende demokrati har hatt og har for folk som er kommet hit fra land hvor de demokratiske rettighetene ikke praktiseres.

Oslo lokallag var også representert med leder Turid Frimo. Oslo lokallag samarbeider med EMINOL og Oasen, en del av Norsk Folkehjelp Oslo, for å få den eldre del av innvandremiljøene, som har jobbet i det offentlige, til å bli med i organisert arbeid for en bedre

alderdom. Når de blir pensjonister er det mange som mister sitt norske nettverk og blir sittende hjemme uten kontakt med nordmenn. Vi ønsker å få disse med i LOP-Oslo.

Under jubileet ble det satt stort fokus på FNs bærekraftsmål og det var blant annet videohilsninger fra FN, ambassadør Mona Juel i Washington, fysisk hilsen fra Unesco ved leder av Unescos kommisjonen Rebekka Borsch og fra regjeringen ved statssekretær Henrik Thune.

Turid Frimo, leder i Oslo LOP

VERVEKAMPANJE I RANA

LOP Rana hadde stand på Coop OPS, denne ble godt mottatt av interesserte pensjonister. Det blir også stand i Korgen, et tettsted sør for Mo. Mange hyggelige folk tok kontakt, fikk orientering og materiell om hva LOP kan tilby. De ble samtidig invitert til å overvære et medlemsmøte. Så håper vi på mange nye medlemmer!

Foredrag av Anne Enger i INDRE ØSTFOLD

Viken er ikke en naturlig konstruksjon, mente Anne Enger fra Trøgstad, tidligere stortingspolitiker, regjeringsmedlem, fylkesmann og fortsatt politisk engasjert menneske.

Hun besøkte LOP Indre Østfold 29. september. Filadelfiamenighetens storstue i Mysen var stedet. Ca. 70 tilhørere satt fem rundt hvert bord og fikk en engasjert og engasjerende redegjørelse om trøgstingen Anne Enger politiske liv.

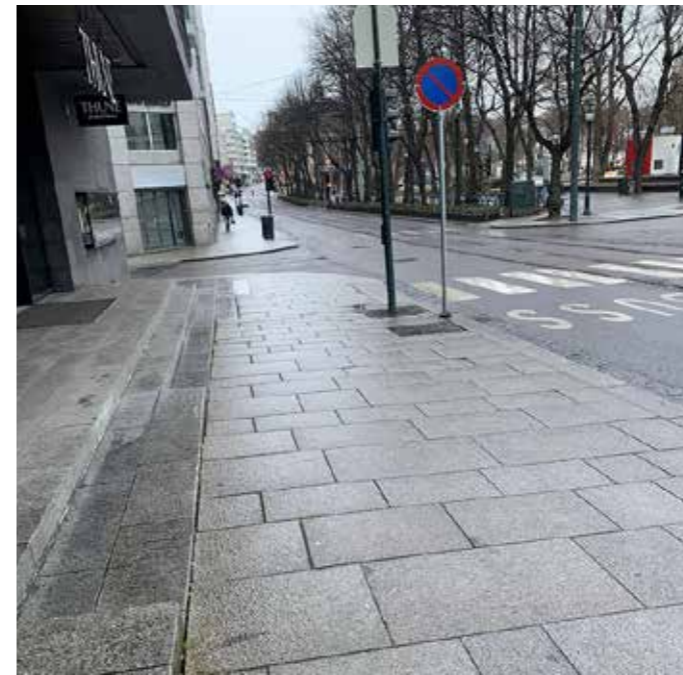

Anne Enger ble landskjent for sin kamp mot norsk medlemskap i EU, den gang Fellesmarkedet eller EEC. Hun hadde nok mange kjente i salen, og etter kaffepausen med visesang av Sissel Kvambe, formulerte hvert bord sine kommentarer og spørsmål til Anne Engers innlegg. Anne Enger kommenterte spørsmålene, ga svar og avsluttet med et dikt av Hans Børli: "Ett er nødvendig."

Frik Hagelet, referent

Koronatiden:

-en betraktning fra Oslo lokallag

I bladet vårt «Vi i LOP» nr. 3-21 var det bilder fra forskjellige lokallag med turer, møter og jubileumsfeiringer, som dere har gjennomført mens koronaen herjet. Du all verden, så misunnerlig jeg ble, men også veldig glad for at dere utover landet ikke har vært nødt til å leve på den måten vi har vært nødt til her i byen.

En del av vanskeligheten var:

- Aleneboende kunne bare ha besøk av ett menneske
- Alle har brukt munnbind
- Alle butikker utenom apotek, matvarer og vinmonopolet var stengt, det gjaldt også kjøpesentrene. Alle butikker som hadde lov til å være oppe hadde klistre-merker på gulvet: Hold avstand, vask hendene og bruk sprit før du går inn i butikken. Alle butikker hadde sprit lett tilgjengelig, noe mange butikker fortsatt har.
- På offentlig transport var det annenhver stol eller sete en kunne bruke og over høyttaler ble det inne i t-banen/ bussen og på alle holdeplasser kom det: Hold avstand, bruk munnbind,
- Hvis møtte du noen du kjente måtte du holde avstand og bruke munnbind, slik at samtalene ble vanskelige
- Gatene var tomme
- Vi kunne ikke arrangere noe i mange måneder. Byen var «hermetisk lukket» vi ventet bare på Byrådens pressekonferanser, som han holdt dagen etter regjeringens, i disse pressekonferansene kom han med

stadig flere pålegg. Spøken ble «Hva sier han Raymond i dag, hva er det vi ikke kan gjøre nå?»

- Å drive verving med «munn til munn-metoden» har siden 12. mars 2020 vært en spøk. Vi har prøvd digital verving, det har gått på en måte, men hvor stor effekten har vært vet vi ikke foreløpig

Mange av våre medlemmer har i Oslo er aleneboende uten annet nettverk enn oss i LOP kanskje og disse har vi ikke nådd ut til, noe vi er lei oss for, men lokallagsstyret har også vært i «Oslo-karantenen».

En del av våre medlemmer er blitt borte i denne perioden om det har vært ensomhet eller covid-19 vet vi ikke. Hvis det er ensomhet så sier vi velkommen tilbake, vi kommer sterkere tilbake våren 2022, program vil dere få i posten eller som e-post og det vil stå på LOPs nettside.

Jurid Frimo, leder i Oslo LOP

Tur til NARVIK

med LOP Bergen og omland

Før vi kunne starte på denne turen, var vi gjennom en lang prosess med usikkerhet om vi i det hele tatt kunne gjennomføre reisen. Først om lag 14 dager før start ga myndighetene oss tillatelse til å reise innenlands. Turoperatøren Travelnet Os reisebyrå i samarbeid med Visit Narvik la opp turen for oss etter våre ønsker. Vi hadde to hovedtema: Narvik under 2. verdenskrig og rallartiden med bygging av Ofotbanen for å frakte jernmalm fra Sverige til en isfri vinterhavn. Folk flest har svært lite kjennskap til kampene i Narvik under 2. verdenskrig.

Mandag 7. juni startet 19 forventningsfulle pensjonister flyturen med Widerøe fra Bergen Lufthavn, Flesland, til Evenes. Vi hadde valgt Ofotregionen framfor Lofoten, da flere av oss kjente Lofoten fra før og var nysgjerrige på området i og omkring Narvik. Basen vår på turen ble Thon hotell, et «after ski-hotell». Det var kanskje ikke en innertier, men helt greit.

Tirsdag 8. juni var viet Narvik under 2. verdenskrig. Vi besøkte først Narvik krigsmuseum, som lå nær sentrum av byen – en stor opplevelse! På museet ble vi møtt av guiden Ann Kristin Kristensen. Hun viste seg å være et unikum med lærerbakgrunn og en glimrende formidlingsevne. Stemmen var høy og klar – hun snakket perfekt for vår målgruppe.. Vi fikk en flott innføring i kampene om Narvik ved hjelp av en stor interaktiv gjengitt modell, der vi så hvordan kampen på fjorden skjedde. Her ble halve den tyske krigsflåten senket av

de allierte styrkene. Selve utstillingen var flott bygd opp med vekt på norske, britiske, franske og tyske styrker. I en avdeling var det filmopptak av sannhetsvitner fra krigshendingene. Det gjorde dype inntrykk. I filmsalen fikk vi en gjennomgang av hendingene i fangeleiren i Beisfjord, der guiden fortalte i ord og bilder om hva fangene ble utsatt for. Særlig de jugoslaviske fangene ble ille behandlet. De hadde i utgangspunktet ikke status som krigsfanger og var derfor ikke vernet av Genevekonvensjonen. Særlig en episode var gruffull, der Terboven sørget for at de syke fangene ble henrettet - i alt 287 personer! Den største massakren på norsk jord under krigen.

Etterpå ble vi busset til Beisfjord, en liten bygd 15 km fra Narvik. Her er satt opp ett minnesmerke for de jugoslaviske fangene og ett for de sovjetrussiske. De er satt opp der fangeleiren lå. Etter krigen ble det anlagt en rullesteinsmur i et samarbeid mellom Norge og Serbia. For øvrig er byen Kikinda i Serbia vennskapsby med Narvik.

Fra Beisfjord returnerte vi til Nedre fjellheisstasjon i Narvik. Her går det en gondolbane opp til Narvikfjellet 656 m.o.h. Turen opp ble en spektakulær opplevelse på fire minutter – en fantastisk utsikt over Narvik, Ofotfjorden og fjellene i bakgrunnen. Dette panoramaet vi fikk fra Narvikfjellet var mange uforberedt på. Særlig at Narvik ligger så åpent til. Det ble mye fotografiering før lunsj på restauranten.

Dagen etter gjennomførte vi turens andre hovedtema – byggingen av Ofotbanen. Opprinnelig skulle vi ta «Arctic train» (turisttoget) til Kiruna, men det var ikke mulig å reise lenger enn til Bjørnfjell grunnet koronasituasjonen. Ved jernbanestasjonen møtte vi dagens guide, Steingrim Sneve, en av stifteren av dette turisttoget. Der viste han oss en modell av rallerlandsbyen Rombaksbotn. Den var bygd opp på et stort bord med alle husene slik de var fra 1898 til 1903, da svenske og norske rallare bygde Ofotbanen fra Kiruna til Victoriahavn, som Narvik het fra 1887 til 1902. På det meste bodde det om lag 500 mennesker i 80 hus her. Mest kjent er kokka under kallenavnet Svarta Bjørn. Hvert år kårer de en ny Svarta Bjørn under Vinterfestuka. I dag er det nesten ikke spor etter landsbyen i Rombaksbotn. Vi tok toget til Bjørnfjell, og på turen orienterte Sneve oss om jernbanens betydning fra starten i 1902 og fram til i dag. Tyskerne fraktet f.eks. rundt 1 million soldater på Ofotbanen gjennom Sverige på ferie under krigen.

Torsdag 10. juni var vi på sightseeing i Narvik by med Paula Kristiansen som guide. På turen startet vi i universitetsområdet, som ligger nær alpinområdet, og er en del av UNN (Universitetet i Nord-Norge, Tromsø). De utdanner sykepleiere og ingeniører. Vi dro videre ned i sentrum og til Frydenlund hvor skolene, gymnaset, kirken og idrettshallen ligger. Deretter besøkte vi småbåthavnen og krigskirkegården, der vi vandret mellom mange graver og minnesmerker fra krigen. Vi kjørte gjennom den nye tunnelen på E6 hvor vi hadde utsikt mot Narvik og LKAB-området, der de laster på malmbåtene. Vi stoppet ved Ankenes kirke. Herfra skimter vi så vidt vraket av ett av krigsskipene fra krigens dager.

Fredag reiste vi tilbake til Evenes og tok direktefly hjem til Bergen.

Willy Jan Lønne, referent

HAR DU FLYTTET?

Husk å si fra til oss
om ny adresse.

Du kan gi beskjed på
tlf. 22 42 22 55

eller e-post: post@lop.no

HJELP NÅR DU TRENGER DET!

Våre spesialrådgivere gir gratis bistand til medlemmene. LOP er eneste pensjonistorganisasjon som gir slik personlig hjelp, i saker man ofte bruker advokat.

Torgeir Pettersen gir bistand/veiledning i alle pensjonssaker som berører medlemmer. Tlf. 909 22 489/ E-post: torgpett@online.no

Birgit Kristensen gir konfidensiell bistand i saker som berører testamenter, arv, skifte og booppgjør. Tlf. 916 06 446 / E-post: skiftevei@live.no

Nå får alle medlemmer av LOP følgende medlemsrabatter hos Brilleland:

- 20% rabatt ved kjøp av komplett brille.
- 10% på kontantkjøp av kontaktlinser.

Slik får du rabatten: Fremvis faktura med medlemsnummer sammen med bilde-legitimasjon for å ta del i medlems-tilbudet. *Betingelser: Tilbudet kan ikke kombineres med andre tilbud og rabatter. Synsprøve 590,- og brilletilpasning 300,- kommer i tillegg.*

brilleland

Halv pris på kino

Minst 10 utvalgte kvalitetsfilmer i året

Som medlem i Kinoklubben får du 50% rabatt på ti utvalgte kvalitetsfilmer i året. Medlemskapet kan brukes på over 90 kinoer i Norge. Les mer og meld deg inn på www.kinoklubb.no. Bruk rabattkoden **LOP** ved innmelding, og betal kun kr. 112,- per år!

15	2		12	3		14			1								8
	10	9						1	12	7						2	3
					10		4	8	3		15			5	14		
			4			5				10			9				13
14		16	7						3	5		9	13	15			
		13		8					6			12					
	9			5	12					13		2	16	14			
	11				13		16			1							7
3					5				1		14						7
		15	14	12		16					11	8					6
				2			6					3		8			
		12	2	14		8	9							11	4		15
11			3		9					12				4			
	12	14			16		4	2	7		13						
16		2					3	8	14						1	5	
4						10				8		1	7			16	6

15	2	6	12	3	16	14	11	9	1	5	13	10	7	4	8		
5	10	9	16	6	8	13	1	12	7	4	14	15	2	11	3		
13	1	7	11	9	10	12	4	8	3	2	15	6	5	14	16		
8	14	3	4	7	2	5	15	16	6	10	11	9	12	1	13		
14	6	16	7	4	11	1	10	3	5	8	9	13	15	12	2		
2	3	13	1	8	7	9	14	6	16	15	12	5	11	10	4		
10	9	4	15	5	12	6	3	11	13	7	2	16	14	8	1		
12	11	8	5	15	13	2	16	10	14	1	4	3	6	9	7		
3	4	11	8	10	5	15	13	1	9	14	6	2	16	7	12		
9	13	15	14	12	3	16	7	4	2	11	8	1	10	6	5		
7	16	1	10	2	4	11	6	5	15	12	3	14	8	13	9		
6	5	12	2	14	1	8	9	13	10	16	7	11	4	3	15		
11	8	10	3	1	9	7	5	15	12	6	16	4	13	2	14		
1	12	14	9	16	6	4	2	7	11	13	5	8	3	15	10		
16	7	2	6	13	15	3	8	14	4	9	10	12	1	5	11		
4	15	5	13	11	14	10	12	2	8	3	1	7	9	16	6		

		XORD .no	GAMP	ARTIST	STEG	TRAKTAT	FORE-SATT	VÆRE PÅ UTRIKK	FINS
		FLYKTET	LUNTET			M.NAVN HELT			
		HOLD-NING	FOR-TJEN-ESTEN						BRONSE-VINNERE
		PINE-FULL				VELFØDD UTROP			
OFFISER	KULTEN	↓	LJÅDEL	SPORTE	ANONYM	NARRET SKJEMA			
↳					SIKRET		STONE	TOTAL-TÆR	
BESØK-ENDE						UTLØP STRIDS-MIDDEL			
FE REGNE				MUR-STEIN BOD		DYRE-BARE ØY-BOERE			
↳			FRASE EN SCHÖNE-MANN					GRUNN-STOFF	
VEILEDER	ROP EKSKLU-SJON				BLOD-VÆSKE KLAGE-SANGER			PUBLI-KUM	
↳			LASTE DAGLIG-DAGSE			LUKTE VONDT DATA-FORK.			
PUNKT LEDELSE					LAGER SAUELYD KUNST				
↳			FLATE-INNHOLD LOV-PRISNING			AVLØP NIKS			
ER DAGROS	↳							VESEN-ENE	
↳	DESI-LITER VANSKE-LIG			HARDNE MORS SØSTER		GOLF-UTTR. ROMERSK GUDINNE			
FISK					FUGL BRÅKER			DYR (fl.)	
MYNT-FORK.			LIVVAKT SANI-TÆR-UTSTYR			PROFET ILDSTED			
PRAM-MEN					UTFORD-RET FLEIP				
FLIRER			KJØTT-MEIS MORENE				PINE FLOSS		
KJAP-PERE					RYTTER-SETET				
VULKAN PÅ SICILIA				STANG			STROPP		

Løsningsordet kan sendes på e-post til mgh@hamrin.no eller på et postkort til:
Margaretha Hamrin, Nittedalsgata 67, 2000 Lillestrøm

**FRIST FOR
INNSENDING
ER
1. mars
2022**

Vinnerne får et
flaxlodd i posten!

**Disse ble vinnere i siste
nummer:**

Omfred Endresen
Haugesund

Ole Dagfinn Berge
Varhaug

Anna Gjeraldsvet
Voss

Ellen Dahle
Larvik

Guri Skaar
Seim

10 GODE GRUNNER FOR MEDLEMSKAP I LOP

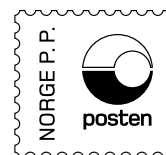
1. LOP organiserer pensjonister fra kommune, fylke og stat. LOP er partipolitisk og livssynsmessig nøytral.
2. LOP deltar i drøftingsmøtene med regjering og storting om trygdeoppgjørene og statsbudsjettene.
3. LOP er høringsinstans for departementene i saker av betydning for oss som pensjonister.
4. LOP har Pensjonsutvalg, Helse- og velferdsutvalg og komite for Eldrerådsarbeid som arbeider spesifikt innenfor sine fagområder.
5. LOP har to spesialrådgivere som gir gratis rådgivning til medlemmene innenfor pensjon/arv/booppgjør/testamente.
6. LOPs Kurs-Kontakt-Konferanseutvalg arrangerer kurs for tillitsvalgte lokalt.
7. LOP har et eget medlemsblad "Vi i LOP" som kommer ut fire ganger i året.
8. LOP har egen nettside www.lop.no og Facebookside som holder medlemmene oppdatert på det som skjer.
9. LOP tilbyr reiser i inn- og utland gjennom sine lokallag.
10. LOP sine lokallag tilbyr medlemstreff med foredrag, kåseri, kulturelle innslag, teaterkvelder, konserter m.v.

LOP i eldreråd

LOPs medlemmer er representert i mange kommunale og fylkeskommunale eldreråd over hele landet.

Se oversikt over LOP-medlemmer i eldreråd på våre nettsider: www.lop.no/om-oss

RETURADRESSE:
LOP, POSTBOKS 452 SENTRUM 0104 OSLO

LOKALLAGENE I LOP

INNLANDET

Gjøvik og omland
Kjell MelleMBERG

482 88 924 kaabeem@online.no

Gudbrandsdal
Birgit Dyrset

991 07 960 birglody@gmail.com

Lillehammer og omland
Per Rasmussen

995 07 051 prasmus@online.no

Glåmdal
Guro Tukan

951 49 285 gj.tukan@gmail.com

MØRE OG ROMSDAL
Kristiansund

Tor Larsen 952 04 579 tl1013@online.no

Molde og omegn
Bitten Linge

986 77 584 bitten.l@online.no

NORDLAND
Midt-Helgeland

Turid Mæhre Olsen 924 56 568 turid.arna.olsen@hotmail.com

Rana
Kitty Neeraas

926 18 598 kitneeru@hotmail.com

Vesterålen
Alf Natland

974 38 206 alf.natland@vkbb.no

Vågan
Reidun Karjalainen

905 86 174 reidun.m.h.karjalainen@gmail.com

Indre Salten
Petter Kristiansen

916 95 061 petterk2@start.no

OSLO
Oslo
Turid Frimo

470 26 939 tfrimo@epostkasse.no

Meteorologisk Inst. Seniorklubb

Lillian Svendsen 906 51 877 lillian.m.svendsen@gmail.com

PRESTEFORENINGEN

Astrid Bjellebø Bayegan 909 29 047 astrid.bayegan@gmail.com

ROGALAND

Rogaland Sør
Björg Brekke Sørskog 906 69 184 bjorg.brekke.sorskog@kleppnett.no

TROMS OG FINNMARK

Tromsø
Arvid Tangen 911 94 801 artang@online.no

Universitetet i Tromsø Norges Arktiske universitet
Sylvia Labugt 901 03 958 sylvia.labugt@gmail.com

TRØNDELAG
Trondheim

Terje Osnes 465 02 507 terje.osnes@ntebb.no

VESTFOLD OG TELEMAR

Telemark
Turid Schüller Sølland 959 60 807 tu.sc.so@gmail.com

Larvik
Kari Dahle Halvorsen 48 04 48 39 karidh44@gmail.com

Sandefjord
Liv Dverdal Jansen 922 10 617 liv.dverdal.jansen@sandefjordbredband.net

Tønsberg
Ellen Berit Strand 975 10 973 ellenbst@gmail.com

VESTLAND
Bergen og omland
Johnny Eide 413 05 375eidejohnny@gmail.com

Voss og omland
Ragnhild Mølster Lidal 901 18 013 ragnhildlidal@gmail.com

VIKEN
Bærumsforeningen
Ragna Berget Jørgensen 977 56 144 rbergetj@online.no

Romerike
Jon Bekkevold 920 50 452 jonn-bekkevold@hotmail.com

Kongsberg
Ellinor Nygård 456 03 467

Indre Østfold
Åshild Tangen 917 05 611 ashildtangen@gmail.com

Moss
Turid Bakkerud Nørving 952 31 299 turinoe@online.no

Sarpsborg
Ellen-Marie Mikkelsen 908 20 480 ellen-mm@online.no